

УДК 343.98:351.741

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.4.12>

В. Г. Огурченко

кандидат юридичних наук, докторант
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

КЛАСИФІКАЦІЯ ПОВНОВАЖЕНЬ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОПЕРАТИВНО- РОЗШУКОВОЇ ФУНКЦІЇ ЯК НАПРЯМУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті сформовано, що повноваження підрозділів Національної поліції при реалізації оперативно-розшукової функції як пряму адміністративної діяльності – це комплекс прав та обов'язків, які дозволяють їм в межах визначеної компетенції взаємодіяти з іншими суб'єктами публічно-правових відносин, встановлювати обов'язкові вимоги та виконувати примусові заходи стосовно осіб, об'єктів чи процесів з метою забезпечення правопорядку та ефективної боротьби зі злочинністю, враховуючи специфіку оперативно-розшукової роботи та вимоги внутрішньо-організаційного адміністрування. Комплексність повноважень підрозділів Національної поліції при реалізації оперативно-розшукової функції виявляється у використанні спеціальних форм, засобів, методів та гарантій, включаючи ведення оперативних обставин, застосування та контроль за застосуванням спеціальних засобів збору інформації, а також проведення прихованих слідчих (розшукових) заходів. Повноваження підрозділів Національної поліції при реалізації оперативно-розшукової функції як пряму адміністративної діяльності умовно класифіковано на: 1) управлінські (загальне управління оперативно-розшуковою діяльністю та безпекою); 2) організаційні (внутрішнє адміністрування організації підрозділів Національної поліції при реалізації оперативно-розшукової функції); 3) інформаційно-технічні (інформаційне та технічне забезпечення оперативно-розшукової діяльності); 4) охоронні (створення відповідних вимог до адміністративно-правової охорони при реалізації оперативно-розшукової функції); 5) контрольні-наглядні (контроль при реалізації оперативно-розшукової функції); 6) превентивні (здійснення адміністративної превентивної діяльності); 7) координаційні (координація, взаємодія та співробітництво на різних рівнях); 8) аналітичні та повноваження щодо інноваційного розвитку (проведення аналізу злочинності, вивчення та аналіз злочинних тенденцій, а також ведення науково-дослідницької роботи для пошуку нових методів боротьби зі злочинністю).

Ключові слова: адміністративна діяльність, адміністративно-правовий механізм, адміністративно-правовий статус, гарантії законності, методи, Національна поліція України, оперативно-розшукова діяльність, повноваження, публічно-правові відносини, форми адміністративної діяльності.

Актуальність теми. Розбудова України як правової та демократичної держави передбачає здійснення комплексу організаційних, технічних, правових та соціальних заходів у сфері правоохоронної діяльності. Відповідно сфера правоохоронної діяльності в Україні наразі потребує переосмислення базових підходів щодо забезпечення законності та правопорядку в державі, що як відомо, є однією з найбільш суттєвих складових завдання зі зміцнення демократії

та утвердження правової держави. Органом, на який покладено завдання утвердження прав й свобод громадян, протидії злочинності та забезпечення публічного порядку та безпеки в Україні, є Національна поліція України [1, с. 15].

Належний рівень забезпечення законності в державі залежить не лише від особистого професіоналізму поліцейського, але, в першу чергу, від його адміністративно-правового статусу та нормативно-пра-

вового забезпечення його діяльності, включаючи питання оптимізації адміністративної діяльності та відповідальності, повноважень, юридичних гарантій діяльності (зокрема, соціально-правових) тощо [1, с. 15].

Огляд останніх досліджень. Оперативно-розшукова функція як напрям адміністративної діяльності Національної поліції України була прямо або опосередковано предметом наукового дослідження таких вчених як О. Бандурка, О. Батраченко, В. Галунько, І. Голосніченко, О. Джафарава, П. Діхтієвський, Н. Золотарьова, В. Іванцов, Д. Карбовський, А. Кислий, С. Князєв, Т. Коломоєць, Д. Кошиков, О. Кузьменко, В. Курило, О. Кучинська, Р. Ляшук, Р. Мельник, Л. Могілевська, С. Мосьондз, М. Одарченко, А. Стащак, С. Стеценко, М. Тучак, О. Федосова, В. Фелик та інші.

Однак, визначення перспективного розвитку цієї сфери в контексті сучасних викликів та тенденцій позитивно вплине на підвищення рівня розуміння сутності оперативно-розшукової функції як уповноваженими суб'єктами, так і громадськістю.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі комплексного аналізу теорії адміністративного права, позицій законодавства та практики у сфері здійснення оперативно-розшукової діяльності, розкрити класифікацію повноважень підрозділів Національної поліції при реалізації оперативно-розшукової функції як напряму адміністративної діяльності.

Виклад основних положень. Повноваження органів Національної поліції України є широкою правовою категорією, що включає загальні повноваження поліції, як правоохоронного органу державної влади, повноваження територіальних органів як публічних юридичних осіб, що підпорядковані центральному органу управління поліції, права та обов'язки поліцейських як публічних службовців та повноваження керівного складу територіальних органів Національної поліції України щодо внутрішньо-організаційного адміністрування. При цьому, повноваження органів Національної поліції України визначені в основному спеціалізова-

ним Законом України «Про Національну поліцію», а додаткові та окремі повноваження визначаються іншими законами та підзаконними нормативно-правовими актами [2, с. 8].

В юридичній літературі повноваження часто ототожнюють із терміном «компетенція». О. Падалка сформував, що повноваження органів Національної поліції – це саме той елемент її адміністративно-правового статусу, який розкриває завдання і функції, покладені на даний орган влади, та відображає характер і зміст роботи, яку вона виконує [3, с. 12–13]. Вченим охарактеризовано повноваження Національної поліції як специфічну правову категорію, що відображає правообов'язок даного органу влади, зміст якого полягає в тому, що, з одного боку, Національна поліція наділяється державою певними правомочностями, які дозволяють їй у межах своєї компетенції пред'являти до інших учасників правовідносин відповідні, обов'язкові для виконання, владні веління (вимоги) про необхідність певної поведінки, а з іншого – від неї самої (тобто Національної поліції) державою вимагається реалізація конкретних варіантів поведінки, необхідних для виконання поставлених перед нею завдань. Виокремлено та проаналізовано такі повноваження поліції: а) адміністративні; б) охоронні; в) такі, що пов'язані зі здійсненням оперативно-розшукових заходів; г) кримінально-процесуальні; д) організаційні [3, с. 12–13].

Р. Дмитрик розкриває повноваження Національної поліції як специфічну правову категорію, що відображає правообов'язок даного органу влади, зміст якого полягає у тому, що, з одного боку, Національна поліція наділяється державою певними правомочностями, які дозволяють їй у межах своєї компетенції пред'являти до інших учасників правовідносин відповідні, обов'язкові для виконання, владні веління (вимоги) про необхідність певної поведінки, а з іншого – від неї самої (тобто Національної поліції) державою вимагається реалізація конкретних варіантів поведінки, необхідних для виконання поставлених перед нею завдань [1, с. 84].

На наш погляд, повноваження підрозділів Національної поліції при реалізації опе-

ративно-розшукової функції як напряду адміністративної діяльності – це комплекс прав та обов'язків, які дозволяють їм в межах визначеної компетенції взаємодіяти з іншими суб'єктами публічно-правових відносин, встановлювати обов'язкові вимоги та виконувати примусові заходи стосовно осіб, об'єктів чи процесів з метою забезпечення правопорядку та ефективної боротьби зі злочинністю, враховуючи специфіку оперативно-розшукової роботи та вимоги внутрішньо-організаційного адміністрування. Комплексність повноважень підрозділів Національної поліції при реалізації оперативно-розшукової функції виявляється у використанні спеціальних форм, засобів, методів та гарантій, включаючи ведення оперативних обставин, застосування та контроль за застосуванням спеціальних засобів збору інформації, а також проведення прихованих слідчих (розшукових) заходів.

Згідно Закону України «Про Національну поліцію», поліція відповідно до покладених на неї завдань: 1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень; 2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення; 3) вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення; 4) вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення; 5) здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події; 5-1) здійснює екстрені комунікації за телефонним номером 102, оброблення та використання інформації, переданої поліції постачальниками електронних комунікаційних мереж та/або послуг у випадках та порядку, передбачених Законом України «Про електронні комунікації»; 6) здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності; 7) розшукує осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слід-

чого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, пропали безвісти, та інших осіб у випадках, визначених законом; 8) у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання; 9) доставляє у випадках і порядку, визначених законом, затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення; 10) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях; 11) регулює дорожній рух та здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі; 12) здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом; 13) видає відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху; 14) вживає всіх можливих заходів для надання домедичної допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я; 15) вживає заходів для визначення осіб, які не здатні через стан здоров'я, вік або інші обставини повідомити інформацію про себе; встановлює особу за невпізнаним трупом; здійснює відбір біологічного матеріалу осіб та встановлює його генетичні ознаки (геномну інформацію) у випадках, передбачених законодавством; 16) забезпечує безпеку взятих під захист осіб на підставах та в порядку, визначених законом; 17) у межах своєї компетенції, визначеної законом, здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також

соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі; 18) вживає заходів для запобігання та протидії домашньому насильству або насильству за ознакою статі; 19) здійснює охорону об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також бере участь у здійсненні державної охорони; 20) здійснює на договірних засадах охорону фізичних осіб та об'єктів права приватної і комунальної власності, а також об'єктів критичної інфраструктури, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України; 21) здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ; 22) здійснює у визначеному законодавством порядку приймання, зберігання та знищення вилученої, добровільно зданої або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боєприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв, наркотичних засобів або психотропних речовин; 23) здійснює контроль у межах своєї компетенції, визначеної законом, за дотриманням вимог режиму радіаційної безпеки у спеціально визначеній зоні радіоактивного забруднення; 24) бере участь відповідно до повноважень у забезпеченні та здійсненні заходів правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації у разі їх введення на всій території України або в окремій місцевості; 24-1) здійснює у визначеному законом порядку протидію злочинним посяганням на об'єкти критичної інфраструктури, які загрожують безпеці громадян і порушують функціонування систем життєзабезпечення; захист об'єктів критичної інфраструктури, інтересів суспільства і держави від злочинних посягань у кіберпросторі, здійснює заходи із запобігання, виявлення, припинення та розкриття кіберзлочинів проти об'єктів критичної інфраструктури; 25) виконує в межах компетенції запити органів правопорядку (правоохоронних органів) інших держав або міжнародних

організацій поліції відповідно до закону та міжнародних договорів України; 26) здійснює оперативно-розшукову діяльність відповідно до закону; та виконує інші повноваження [4].

З поміж зазначеного, варто вказати позицію О.В. Джафарової, яка розглядає повноваження Національної поліції України через призму публічно-сервісної діяльності останньої. О.В. Джафарова доводить, що публічно-сервісну діяльність Національної поліції України доцільно розглядати в широкому та вузькому розумінні. Так, публічно-сервісна діяльність Національної поліції – це нормативно визначена діяльність спеціально створеної державної інституції, яка спрямована на виконання завдань та функцій держави щодо забезпечення прав і свобод людини, а також захист інтересів суспільства і держави, підтримання публічного порядку та безпеки, протидії злочинності. Якщо розглядати публічно-сервісну діяльність Національної поліції у вузькому розумінні то, це діяльність, спрямована на надання публічних послуг у сфері публічної безпеки і порядку, що здійснюється за заявою фізичних та юридичних осіб та спрямована на набуття, зміну чи припинення прав або обов'язків у відповідній сфері публічних відносин [5, с. 74–75]. В цілому зазначене визначення охоплює всі вищезазначені повноваження Національної поліції у тому числі під час реалізації оперативно-розшукової функції як напряду адміністративної діяльності останньої.

Висновок. На наш погляд, повноваження підрозділів Національної поліції при реалізації оперативно-розшукової функції як напряду адміністративної діяльності можна умовно класифікувати на:

1) управлінські (загальне управління оперативно-розшуковою діяльністю та безпекою);

2) організаційні (внутрішнє адміністрування організації підрозділів Національної поліції при реалізації оперативно-розшукової функції);

3) інформаційно-технічні (інформаційне та технічне забезпечення оперативно-розшукової діяльності);

4) охоронні (створення відповідних вимог до адміністративно-правової охо-

рони при реалізації оперативно-розшукової функції);

5) контрольно-наглядові (контроль при реалізації оперативно-розшукової функції);

6) превентивні (здійснення адміністративної превентивної діяльності);

7) координаційні (координація, взаємодія та співробітництво на різних рівнях);

8) аналітичні та повноваження щодо інноваційного розвитку (проведення аналізу злочинності, вивчення та аналіз злочинних тенденцій, а також ведення науково-дослідницької роботи для пошуку нових методів боротьби зі злочинністю).

Список використаної літератури:

1. Дмитрик Р. В. Адміністративно-правовий статус поліцейського в Україні: дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2021. 204 с.
2. Карбовський Д. О. Публічне адміністрування діяльності територіальних органів Національної поліції України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2020. 22 с.
3. Падалка О. А. Адміністративно-правовий статус Національної поліції України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.07. Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2016. 23 с.
4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.
5. Джафарова О.В. Щодо розуміння категорії «публічно-сервісна діяльність». *Національної поліції. Безпека дорожнього руху: правові та організаційні аспекти* : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 22 листопада 2016 р.). Кривий Ріг, 2017. С. 72–75.

Ogurchenko V. Classification of the powers of the National Police units in the implementation of the operative-investigative function as a direction of administrative activity

The article establishes that the powers of the National Police units in the implementation of the operative investigative function as a direction of administrative activity are a set of rights and obligations that allow them to interact with other subjects of public-legal relations within the limits of their competence, to establish mandatory requirements and perform coercive measures against persons, objects or processes in order to ensure law and order and effective fight against crime, taking into account the specifics of operational investigative work and the requirements of internal organizational administration. The complexity of the powers of the units of the National Police in the implementation of the operational-investigative function is manifested in the use of special forms, means, methods and guarantees, including the management of operational circumstances, the use and control over the use of special means of information gathering, as well as the conduct of covert investigative (search) activities. The powers of the units of the National Police in the implementation of the operative-investigative function as a direction of administrative activity are conventionally classified into: 1) administrative (general management of operative-investigative activities and security); 2) organizational (internal administration of the organization of the units of the National Police during the implementation of operational and investigative functions); 3) informational and technical (information and technical support of operational and investigative activities); 4) security (creation of appropriate requirements for administrative and legal protection during the implementation of operational and investigative functions); 5) control and supervision (control during the implementation of the operative and investigative function); 6) preventive (implementation of administrative preventive activities); 7) coordination (coordination, interaction and cooperation at different levels); 8) analytical and innovative development powers (conducting crime analysis, studying and analyzing criminal trends, as well as conducting scientific research to find new methods of fighting crime).

Key words: administrative activity, administrative-legal mechanism, administrative-legal status, guarantees of legality, methods, National Police of Ukraine, operative-investigative activity, powers, public-legal relations, forms of administrative activity.